

24-25 Απριλίου 1967

Μένω μονάχος στην κρύπτη τῆς ταράτσας. Άπομονωμένος. Άποκοιμημένος από ὄλους. "Έχω χαρτί καί μολύβι. Προσπαθῶ ν' ἀναλύσω τήν κατάσταση μέ τίς ἐλάχιστες, κι αὐτές συγκεχυμένες, πληροφορίες πού διαθέτω.

Σκοπός μου νά κάνω ἕνα κείμενο πού νά χρησιμεύσει ὡς βάση γιά τήν πολιτική ἀνάλυση ἀπό μέρους τῶν πρώτων ομάδων τῆς Νέας Ἀντίστασης πού θά πρέπει ἀμέσως νά φτιάξουμε:

ΑΝΑΛΥΣΗ ΤΗΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ
(πρός τά μέλη τῆς Νέας Ἀντίστασης)

Ἀθήνα, 25 Ἀπριλίου 1967

Ὁ ἐχθρός τῶν δημοκρατικῶν δυνάμεων τοῦ λαοῦ μας μεταχειρίσθηκε ὑπέρ αὐτοῦ τό στοιχεῖο τοῦ αἰφνιδιασμοῦ. Προπαρασκεύασε μαστορικά τήν ἀποκοίμιση τῶν δημοκρατικῶν μαζῶν, ἔχοντας μαζί του τή γνωστή παπανδρεϊκή πολιτική τῆς διάσπασης, σύγχυσης καί αὐταπάτης. Ἐτσι μᾶς βρῆκε κυριολεκτικά στόν ὕπνο. Ὅπως φάνηκε, οἱ δικτάτορες εἶχαν πάρει τήν ἀπόφασή τους πρὶν ἀπό πολύν καιρό καί ἐφάρμοσαν μεθοδικά ὅλα τά στάδια τοῦ σχεδίου τους, ἕως ὅτου φθάσαμε στίς 21 τοῦ Ἀπρίλη.

Ποιοί βρίσκονται πίσω ἀπό τούς δικτάτορες; Καταρχήν οἱ Ἀμερικανοί μέ τήν πλούσια πείρα τους σ' αὐτές τίς δουλειές. Ὁ προτέκτορας Τάλμποτ¹ ἔπαιξε δραστήρια τό ρόλο του. Ἄφησε νά φανεῖ ὅτι εἶναι τάχα μεσολαβητής, ὅτι νοιάζεται γιά τήν ἡρεμία τῆς χώρας, ὅτι ὁ Τζόνσον ἔστειλε καθησυχαστικό μήνυμα στόν βασιλιά, κ.λπ. κ.λπ.

Πάντως ἕνα εἶναι βέβαιο: οἱ στρατοκράτες δέν θά μπορούσαν καί δέν θά μπορέσουν νά κάνουν οὔτε ἕνα βῆμα χωρίς ἔγκριση, χωρίς διαταγή ἀπό τούς Ἀμερικανούς. Πού ἐκτός ἀπό τήν πολιτική εὐθύνη κρατοῦν τά κλειδιά ὅλων τῶν μηχανισμῶν. Δηλαδή ἀκόμα καί τίς βενζίνες, τά πυρομαχικά τῶν τάνκς καί τῶν ἀεροπλάνων, τά ἔχουν στόν ἀπόλυτο ἔλεγχό τους. Οἱ ἱμπεριαλιστές, βέβαια, θά προτιμοῦσαν νά ἔχουν στήν Ἑλλάδα ἕνα καθεστώς μέ ἐπίφαση κοινοβουλευτική. Ὅμως μέτρησαν καλά καί πείσθηκαν ὅτι ὁ συσχετισμός τῶν πολιτικῶν δυνάμεων τῆς χώρας μας ἔχει χαθεῖ ὀριστικά γιά τήν ὑποτέλεια, ὅτι τά τελευταῖα χρόνια, ἰδιαίτερα, ἔγιναν βαθιές ἀλλαγές καί ὅτι τό δημοκρατικό στρατόπεδο ἐκπροσωπεῖ τό 70% τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ. Καί ὅτι μέσα σ' αὐτό τό στρατόπεδο γίνονται βαθιές ζυμώσεις κάτω ἀπό τή ζωογόνο ἐπίδραση τῶν ἰδανικῶν τῆς Ἀριστερᾶς. Εἶδανε, δηλαδή, ὅτι ἡ Ἐνωση Κέντρου δέν θά μπορούσε νά παίξει στό ἀκέραιο τό ρόλο τῆς εὐρωπαϊκῆς σοσιαλδημοκρατίας. Ὅτι ὁ λαός κερδίζεται

1 Πρέσβης τῶν ΗΠΑ.

καί προχωρεῖ μέ ἀποφασιστικά βήματα στό δρόμο πού χαράζει ἡ Ἀριστερά.

Ἔτσι ἀποφάσισαν νά διασφαλίσουν δυναμικά τή στρατιωτική καί οἰκονομική παρουσία τους στήν Ἑλλάδα. Μπροστά στήν παγκόσμια κατακραυγή γιά τήν πολιτική τους στό Βιετνάμ, νιώθουν τήν ἀνάγκη νά δημιουργοῦν στρατιωτικά ὄχυρά πατώντας κυνικά πάνω στούς λαούς. Τή χώρα μας τή βλέπουν σάν ἓνα πελώριο στρατιωτικό φρούριο, κάτω ἀπό τήν κοιλιά τῶν σοσιαλιστικῶν χωρῶν καί πάνω ἀπό τούς ἐπαναστατημένους λαούς τῆς Μέσης Ἀνατολῆς. Προσεχῆς στόχος τους θά εἶναι ἡ Κύπρος, καί αὐτό ἐμεῖς θά πρέπει νά τό ἐπισημάνουμε μέ κάθε μέσον. Ἡ λαϊκή ἐξουσία στή Συρία τούς ἔχει μπεῖ καρφί στό μάτι. Τώρα, πατώντας γερά στήν Ἑλλάδα, θά ξεκαθαρίσουν τούς παλιούς λογαριασμούς τους μέ τά ἐθνικοαπελευθερωτικά κινήματα τῶν ἀραβικῶν χωρῶν. Δέν εἶναι ὅμως μονάχα οἱ Ἀμερικανοί στρατοκράτες πού ὀδήγησαν στή λύση τῆς δικτατορίας, εἶναι καί οἱ ἐκπρόσωποι τῶν ξένων μονοπωλίων τοῦ τύπου Τόμ Πάππας καί Σία. Ἄς μήν ξεχνᾶμε πώς στή χώρα μας ὑπάρχουν μεγάλα οἰκονομικά συγκροτήματα πού θέλουν πρῶτα νά διασφαλίσουν τά προνομιακά τους δικαιώματα καί δεύτερον νά βαθύνουν πιό πολύ τήν ἐκμετάλλευση τοῦ λαοῦ μας, νά ἀποκομίσουν μεγαλύτερα κέρδη.

Κοντά σ' αὐτούς τούς ξένους σιγοντάρει καί ἡ ἐλληνική ξενόδουλη ὀλιγαρχία τύπου Ὠνάση, Νιάρχου, Μποδοσάκη καί Σίας, πού τά συμφέροντά τους εἶναι δεμένα μέ τά συμφέροντα τῶν ξένων, γιατί κι αὐτοί ἀντιμετωπίζουν τή χώρα μας σάν ἀποικία. Θέλουν ἔτσι νά καθηλώσουν τά μεροκάματα καί τούς μισθοῦς, νά ἀνακόψουν κάθε διεκδικητική κίνηση μέσα στούς ἐργαζομένους, ὥστε νά φτάσουν στό μᾶξιμουμ τῆς ἀποικιακῆς ἐκμετάλλευσης. Ὀνειρεύονται τή χώρα μας σάν ἓνα πελώριο στρατόπεδο, ὅπου ὁ κάθε ἐργαζόμενος θά παίρνει σάν ἀμοιβή του τό τελευταῖο ὄριο πού θά τοῦ ἐπιτρέπει νά στέκεται ὀρθος στά πόδια του γιά νά μπορεῖ νά ἐργάζεται. Χέρι χέρι μέ τούς Ἀμερικανούς ἰμπεριαλιστές καί τήν ντόπια καί ξένη οἰκονομική ὀλιγαρχία, εἶναι μέσα στό βρόμικο παιχνίδι καί τό Παλάτι. Ὅσα λέγονται περί Κωνσταντίνου, ὅτι τάχα τόν ὑποχρέωσαν νά ὑπογράψει τό διάταγμα γιά τήν κατάλυση τοῦ Συντάγματος κ.λπ., εἶναι γιά νά ρίξουν στάχτη στά μάτια τοῦ κόσμου, γιά νά φυλάξουν καί μιᾶ πεισινή.

Ἀπό κεῖ καί πέρα πρέπει νά δοῦμε τό ρόλο τῆς ἐλληνικῆς Δεξιᾶς. Ἄν εἶναι ἀλήθεια τά ὅσα διαδίδονται γιά τή σύλληψη τῶν Παπαληγοῦρα, Κανελλόπουλου, Μητσοτάκη κ.λπ., αὐτό δείχνει ὡς ἓνα βαθμό ὅτι ἔγιναν κι αὐτοί ἄβουλα ὄργανα στά χέρια τῶν δικτατόρων. Τούς μεταχειρίστηκαν, καί τώρα πού δέν τούς ἔχουν πλέον ἀνάγκη τούς πετοῦν ἔξω ἀπό τήν ἐξουσία, ἔξω ἀπό τή δημόσια ζωή! Τούς στεροῦν ἀκόμα καί τήν προσωπική τους ἐλευθερία! Ὅμως, ἂν τά πράγματα εἶναι ἔτσι, τό γεγονός αὐτό δέν τούς ξεπλένει, γιατί ὁ ρόλος τους στήν προπαρασκευή τῆς δικτατορίας ὑπῆρξε ἀποφασιστικός. Χωρίς τήν πολιτική βοήθεια τῆς Δεξιᾶς δέν θά μπορούσαν νά περάσουν οἱ δικτάτορες στήν

έξουσία. Δηλαδή ο Κόλλιας πάτησε επάνω στον Κανελλόπουλο, στην ΕΡΕ για να ανέβει. Χωρίς αυτό το σκαλοπάτι το καθοριστικό, ο δρόμος κοβότανε για τους δικτάτορες.

Επομένως, από τον πολιτικό κόσμο, τη μεγαλύτερη ιστορική ευθύνη την φέρουν η ΕΡΕ και η ηγεσία της, που δέχτηκαν να παίξουν το ρόλο του μπόγια της δημοκρατίας, να φέρουν στην έξουσία τον μεγάλο μπόγια, τον Κόλλια. Εάν στη συνέχεια έγιναν και αυτοί θύματα, εκτός βέβαια του ότι η περίπτωση αυτή αποτελεί ένα μέγιστο και σκληρό ιστορικό μάθημα, αυτό δείχνει τους βαθείς ανταγωνισμούς και τις αντιθέσεις που συγκλονίζουν τη Δεξιά και αποδεικνύει ότι πίσω από τη δικτατορία βρίσκεται ο σκληρότερος πυρήνας της ολιγαρχίας, τα πιο μαύρα συμφέροντα, η φασιστική Δεξιά.

Την επόμενη ευθύνη την φέρει η ηγεσία της Ένωσης Κέντρου. Ο αντικομμουνισμός του Γεωργίου Παπανδρέου, η άρνησή του να συνεργαστεί, έστω και ανεπίσημα, με την Άριστερά, δηλαδή στοιχειά που δεν επέτρεψαν σ' αυτές τις κρίσιμες ώρες να πραγματοποιηθεί η αγωνιστική ένότητα των δημοκρατικών μαζών. Πού ίσα ίσα έσπειραν τη σύγχυση, άνετρεψαν το όρμητικό λαϊκό ρεύμα, γέμισαν τον κόσμο με αυταπάτες. Αποκοίμισαν το λαό-φρουρό της δημοκρατίας με τα τραγικά εκείνα («ήλθεν η ώρα») και «την 29ην Μαΐου θά εϊμεθα κυβέρνησις» κ.λπ. κ.λπ. Έτσι, το μοναδικό όπλο που υπολόγιζε ο εχθρός, δηλαδή η μαχητική ένότητα του δημοκρατικού στρατοπέδου, αφαιρέθηκε, με την επίμονη και τό πείσμα της ηγεσίας της Ένώσεως Κέντρου, από τα χέρια του λαού. Γι' αυτό μπορούμε να πούμε ότι ο εχθρός χτύπησε με τό σιλέτο του τη δημοκρατία σε μία στιγμή που έκρινε ότι είχε ολοκληρωθεί –χάρη στις αυταπάτες που έσπερνε η Ένωση Κέντρου– ο αγωνιστικός άφιονισμός του λαού. Και έτσι εξηγείται και ο αϊφνιδιασμός, αλλά και τό μούδιασμα των λαϊκών μαζών. Τούς έπεισαν ότι θά βάλουν τά καλά τους και με την ψήφο τους θά ρίξουν τό φρούριο της ύποτέλειας, και ενώ πήγαιναν στον περίπατο μιās άλλοπρόσαλλης έκλογικής άναμέτρησης, οι πράκτορες των ξένων τους έριξαν στο ψαχνό μέσα από τό φρούριο της ύποτέλειας. Και έδω υπάρχει μιá τραγική επάλθηυση όλων των προειδοποιήσεων της Άριστεράς. Και άλλοτε η πολιτική της επιβεβαιώθηκε από τη ζωή. Όμως, ποιός θά περίμενε ποτέ μιá τόσο σκληρή και επώδυνη για τό έθνος και τό λαό μας επάλθηυση των φόβων και των προβλέψεών της! Όμως η ηγεσία της Ένιαίας Δημοκρατικής Άριστεράς (ΕΔΑ) χαρίστηκε πολύ παραπάνω από ό,τι έπρεπε στην αντιφατική πολιτική του Παπανδρέου. Ήταν δυνατόν μιá διαφορετική στάση της Άριστεράς, δηλαδή η θαρραλέα πολεμική σε κάθε πιασγύρισμα της παπανδρείκής κυβέρνησης, να βοηθήσει την Ένωση Κέντρου να σταματήσει τις όλεθριες ύποχωρήσεις και να πάρει, τελικά, τον σωστό και άναγκαίο δρόμο προς τον έκδημοκρατισμό της δημόσιας ζωής, με την ικανοποίηση των πολιτικών και οικονομικών αίτημάτων των μεγάλων μαζών της χώρας. Μιá τε-

τοια πολιτική θά στερέωνε τή δημοκρατική κυβέρνηση στίς μάζες καί, κοντά σ' αυτό, όλόκληρο τό δημοκρατικό κίνημα. Θά ἔκανε ἀδύνατο τό ἰουλιανό πραξικόπημα, πού ἦτανε ὁ πρόλογος τῆς δικτατορίας. Ἡ ἐνότητα τῶν δημοκρατικῶν δυνάμεων ὑπῆρξε τό κλειδί τοῦ προβλήματος. Χάσαμε τό παιχνίδι, γιατί δέν μπορέσαμε νά ἀνακαλύψουμε τό μηχανισμό τῆς κλειδαριάς. Εἶναι φανερό ὅτι, ὅταν ὁ ἕνας ἀπό τούς δύο ἀντιπάλους ἔχει μαζί του τούς δυναμικούς μηχανισμούς καί ὁ ἄλλος διαθέτει τίς λαϊκές μάζες, τό καθοριστικό στοιχεῖο πού θά κρίνει τήν ἔκβαση τῆς ἀναμέτρησης εἶναι ἡ δυναμικότητα, ἡ ἐτοιμότητα, ἡ ἀποφασιστικότητα καί ἡ μαχητικότητα τῶν μαζῶν. Ἐκεῖνος πού θά τίς διασπάσει ἢ ἐκεῖνος πού θά τίς χαλυβδώσει θά εἶναι ὁ νικητής. Στίς 21 τοῦ Ἀπρίλη, νίκησε ἡ ὑποτελία, γιατί μπόρεσε νά διασπάσει τό δημοκρατικό κίνημα ἢ, ἀντίστροφα, ἐμεῖς ἠττηθήκαμε γιατί δέν μπορέσαμε νά χαλυβδώσουμε τό δημοκρατικό μέτωπο, προσφέροντας μιὰ ἐνιαία καί καθαρή πολιτική. Ὅμως, τουλάχιστον, ἀπό τό κακό ἄς βγεῖ κάτι καλό. Δηλαδή θά πρέπει νά γίνεῖ συνείδηση στούς κεντρώους κυρίους ὅτι τό κλειδί τῆς καταστροφῆς ὀνομάζεται διμέτωπος.¹ Τελικά αὐτοί πού ἀρνήθηκαν νά συνεργαστοῦν μαζί μας κάθονται τώρα στόν ἴδιο πάγκο μέ τήν Ἀριστερά. Στή φυλακή καί στήν ἐξορία βάζουνε τώρα ὅλους τούς δημοκράτες, πλάι πλάι, γιατί γνωρίζουν, καί γνώριζαν καλά, ὅτι ἂν ἡ δημοκρατική ἡγεσία, ἡ Ἀριστερά καί τό Κέντρο, πετύχαιναν νά ἐνωθοῦν καί νά τεθοῦν ἐπικεφαλῆς τῶν δημοκρατικῶν μαζῶν, τότε αὐτοί, οἱ συνωμότες, θά ἴπαιρναν τή σημερινή θέση τους μέσα στίς φυλακές.

Ὅπως γίνεται συνήθως, ἡ Ἱστορία δημιουργεῖ τρομακτικά σύμβολα. Χρέος μας εἶναι νά τά φυτέψουμε, γιά νά βλαστήσουν καί νά καρποφορήσουν μέσα στό λαό. Ὅμως ὅ,τι ἔγινε ἔγινε. Ἡ κριτική τοῦ παρελθόντος δέν πρέπει νά γίνεται μέ γκρίνια, πρέπει νά εἶναι θετική καί ἐποικοδομητική. Νά ὀδηγεῖ στό ξεπέρασμα τῶν σφαλμάτων, στό φῶτισμα τοῦ δρόμου πού πρέπει ν' ἀκολουθήσει ὁ λαός. Εἶναι βέβαιο ὅτι σιγά σιγά θά ὑψώνεται ἕνα μεγάλο κύμα ἀγανάκτησης, ὄχι μόνον ἐναντία στούς τυράννους, ἀλλά καί ἐναντία στή διασπαστική πολιτική τῆς Ἐνωσης Κέντρου. Ἐμεῖς, βεβαίως, θά πρέπει νά εἴμαστε καθαροί, σαφεῖς, ἀμείλικτοι σέ ὅ,τι ἀφορᾷ τήν ἱστορική ἀλήθεια: ὅμως ἀποβλέποντας σέ ἕνα θετικό ἀποτέλεσμα, σ' ἕνα πολιτικό καταστάλαγμα. Δηλαδή τά σφυριά μας θά πρέπει νά κτυποῦν πρός τήν κατεύθυνση τῆς ἐνότητας μέσα στό λαό. Νά μὴν ξαναπέσουμε στά παλιά λάθη, γιατί ἔστω καί τώρα δέν εἶναι ἀργά, γιατί ὑπάρχουν ὅλες οἱ προϋποθέσεις νά ἀνατραπεῖ ἡ δικτατορία.

Ποῦ στηρίζεται αὐτή ἡ ἄποψη; Στηρίζεται στήν ἀνάλυση τοῦ συσχετισμοῦ τῶν δυνάμεων. Εἶναι φανερό ὅτι ἂν, ὅπως εἶπαμε, ἡ ὑποτελία προετοιμάζε ἀπό καιρό τή δικτατορία, ἐντούτοις ἡ ἐκλογή τῆς στιγμῆς καί οἱ τελευταῖοι χειρι-

1 Πολιτική τῆς Ἐνωσης Κέντρου ἐναντίον τῆς Δεξιᾶς καί τῆς Ἀριστερᾶς.

σμοί υπήρξαν αποτέλεσμα πανικού. Έτσι εξηγείται τό γεγονός ότi ή δικτατορία δέν διαθέτει καθόλου λαϊκή βάση. Κι αυτό είναι κάτι καινούργιο, άκόμα και για τή δικτατορία. Όπως ό Μουσσολίνι, ό Χίτλερ, ό Φράνκο, ό Περόν, άκόμα κι ό δικός μας Μεταξάς, στηρίζονταν, εκτός από τό στρατό, και σε μιά κάποια λαϊκή βάση. Ό μπόγιας Κόλλιας στηρίζεται στό κενό. Τί διαθέτει; Έκτός από τούς Άμερικανούς, μονάχα όρισμένες διαλεγμένες μονάδες τού στρατού. Δέν έχει τό λαό, δηλαδή ούτε ένα δέκα τά εκατό. Δέν έχει όλο τό στρατό, δέν έχει όλα τά σώματα άσφαλείας, δέν έχει όλο τόν κρατικό μηχανισμό, και τώρα τουλάχιστον δέν έχει ούτε -έστω- μιά μικρή μερίδα τού πολιτικού μας κόσμου. Ίσα ίσα μπορούμε νά πούμε ότι ή πλειοψηφία τού στρατού και τών κρατικών οργάνων είναι εναντίον του. Από τήν άλλη μεριά, τήν πλευρά τού λαού, δημιουργούνται αυτή τή στιγμή προϋποθέσεις όχι μόνο για νά απαλλαγεί ή χώρα μας από τή δικτατορία, αλλά και για νά περάσει σε βαθύτερους πολιτικοκοινωνικούς μετασχηματισμούς. Δέν πρέπει, καταρχήν, νά κρίνουμε τήν έκταση, τό βάθος και τή δύναμη τού δημοκρατικού κινήματος από τίς ειδικές συνθήκες πού τό χαρακτήριζαν τή στιγμή τού αϊφνιδιασμού τής 21ης τού Άπρίλη. Τό δημοκρατικό κίνημα χτυπήθηκε σε μιά στιγμή πού ήταν πανίσχυρο, και εκλογικά αλλά και πολιτικοϊδεολογικά, μαχητικά. Όπως αναλυτικά εξηγήσαμε, σ' αυτόν τόν γίγαντα, τόν δημοκράτη λαό, έδωσαν «ναρκωτικά», τόν χτύπησαν στόν ύπνο· έτσι, λοιπόν, έφόσον καθημερινά θά συνέρχεται από αυτά τά «ναρκωτικά» και από τό χτύπημα, θά ξαναπαίρνει τή δύναμή του, πού είναι κολοσσιαία.

Είναι γεγονός ότi ό στρατός άντανακλά πιστά, στή μεγάλη του μάζα, τήν κατάσταση τού λαού. Δηλαδή, όσο θά δυναμώνει ό λαός, τόσο οι άξιωματικοί, οι φαντάροι και τά άλλα όργανα θά παίρνουν και αυτοί θάρρος και δύναμη. Στό κορύφωμα αυτού τού προτσές, λαός και στρατός θά χτυπήσουν από κοινού τούς δικτάτορες και θά τούς σαρώσουν.

Ποιά θά πρέπει νά είναι ή άμεση τακτική μας. Ή δικτατορία θά όξύνει σε μέγα βαθμό όλες τίς βασικές αντιθέσεις ανάμεσα στην ολιγαρχία, από τή μιά μεριά, και τήν εργατική τάξη και όλους τούς εργαζομένους, από τήν άλλη, γιατί ή εκμετάλλευση θά γίνει άκόμα βαθύτερη. Ανάμεσα στό κεφάλαιο και τήν άγροτιά, γιατί εκεί, έπιπροσθέτως, θέλουν νά τσακίσουν τό δημοκρατικό φρόνημα τού έλληνικού χωριού. Ανάμεσα στους επιστήμονες, διανοούμενους, καλλιτέχνες και τήν ύποτέλεια, γιατί ή επαγγελματική ανάπτυξη θά σταματήσει και γιατί θά υπάρξει μεσαιωνικό καθεστώς άπαγορεύσεως και έλέγχου σκέψης. Ανάμεσα στή νεολαία και τή δικτατορία, γιατί ένας από τούς κύριους στόχους τής τελευταίας είναι νά τσακίσει τό δημοκρατικό κίνημα τής περήφανης έλληνικής νεολαίας. Νά φασιστικοποιήσει τήν εκπαίδευση, τή σκέψη, τό φρόνημα. Νά δημιουργήσει φασιστικά τμήματα τύπου EON, νά ρίξει τούς νέ-

ους στην άμορφωσιά, στην ανεργία, στη μετανάστευση, στον ήθικό ξεπεσμό.

Τέλος, η δικτατορία θά βαθύνει και θά δξύνει ακόμα πιό πολύ τή βασική αντίθεση τής ελληνικής κοινωνίας. Δηλαδή αὐτήν πού βρίσκεται ανάμεσα στους Ἑλληνες πατριῶτες, ἀπό τή μιὰ μεριά, και τούς πράκτορες τοῦ μονοπωλιακοῦ κεφαλαίου και τῶν Ἀμερικανῶν ἱμπεριαλιστῶν, ἀπό τήν ἄλλη. Ὅπως βλέπουμε, σ' αὐτή τήν κορυφαία ἀντίθεση μπαίνουν ὅλες οἱ ἄλλες. Καί αὐτή ἡ διαπίστωση μᾶς ὀδηγεῖ στό συμπέρασμα ὅτι ὁ χαρακτήρας τής πάλης τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ, μέ κεντρικό στόχο τόν μπόγια Κόλλια, πρέπει νά εἶναι πατριωτικός, δημοκρατικός, ἀντιδικτατορικός, ἀντιιμπεριαλιστικός. Βλέπουμε δηλαδή ὅτι ὑπάρχει ἕνα βασικό μέτωπο, πού εἶναι τό κορύφωμα ὅλων τῶν ἄλλων μετώπων. Δηλαδή ὁ ἀγῶνας γιά τήν ἀπελευθέρωση τῶν κρατουμένων, γιά τά οικονομικά αἰτήματα τῶν ἐργαζομένων, κατὰ τής φίμωσης τής σκέψης, ἐνάντια στους ἐχθρούς τής νεολαίας, ἐνάντια στά μέτρα βίας και τρομοκρατίας κ.λπ. κ.λπ. Δηλαδή, νά φύγουν οἱ δικτάτορες, νά ἀποκατασταθεῖ ἡ δημοκρατία, νά ἰσχύσει τό Σύνταγμα, νά φύγουν οἱ ξένοι. Γύρω ἀπό μιὰ τέτοια σημαία ἐνώνεται σήμερα τουλάχιστον τό 90% τῶν Ἑλλήνων. Ἐμεῖς θά βρῖσκουμε κάθε φορά τό σύνθημα, τήν πολιτική και τήν τακτική, πού θά συσπειρώνουν γύρω στό Πατριωτικό Μέτωπο τό μᾶξιμουμ τῶν πατριωτικῶν λαϊκῶν δυνάμεων τοῦ λαοῦ μας.

Μέ ἄλλα λόγια, θά πρέπει νά οἰκοδομήσουμε λιθαράκι λιθαράκι τό Πατριωτικό Ἀντιδικτατορικό Μέτωπο τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ. Ὅλα τά στελέχη μας, ὅλα τά μέλη τοῦ δημοκρατικοῦ κινήματος τής χώρας μας, πρέπει νά διαποτισθοῦν μ' αὐτό τό πνεῦμα και νά ἐπωμισθοῦν συνειδητά αὐτή τήν εὐθύνη. Οἰκοδομηστε παντοῦ, σέ κάθε χῶρο, τό Πατριωτικό Μέτωπο. Μέ βάση τό μέτωπο τοῦ λαοῦ, ὀργανῶστε δραστήρια δημοκρατική ἀντίσταση. Σ' αὐτό τό σύνθημα περιλαμβάνεται ὅλη ἡ στρατηγική και ἡ τακτική μας.

Τετάρτη

26 Ἀπριλίου 1967

Ἡ Ρηνιώ φέρνει στό σπίτι μαζί της τόν Γιώργο Βότση, δημοσιογράφο, πού μέ πληροφορεῖ ὅτι βρίσκεται σέ ἐπαφή μέ τά περισσότερα ἡγετικά στελέχη τής ΔΝΑ πού διέφυγαν τή σύλληψη. Ὅλοι ξέρουν πῶς κρύβομαι και προσπαθοῦν νά ἔρθουν σέ ἐπαφή μαζί μου.

Προτείνω νά ὀργανώσουμε σύσκεψη ἀμέσως.

Γνωρίζω καλά σέ πόσο μεγάλους κινδύνους θά μποῦμε. Ὅμως εἶμαι βέβαιος ὅτι ὄχι μόνο ἡ χώρα και ὁ λαός ἀλλά και τό προοδευτικό μας κίνημα μπῆκε σέ κρίσιμη στροφή. Γι' αὐτό εἶναι ἀνάγκη νά παρθοῦν κρί-